

Fondi për të Drejtën Humanitare Kosovë
Fond za humanitarno pravo Kosovo
Humanitarian Law Center Kosovo

VËRMICË

ENI SHI KUPRI

KUFIRI ME SHQIPËRINË

VËRMICË, PRIZREN

Gjatë luftës në vitet 1998-1999, dëbimi i popullsisë shqiptare nga territori i Kosovës u organizua me një plan të veçantë përmes përdorimit të dhunës, masave të frikësimit dhe krijimit të një ambienti të pasigurt për të jetuar. Largimi me dhunë i popullatës shqiptare nga Kosova është kryer me një shkallë të koordinimit dhe kontrollit që e bën të pamundur arritjen e ndonjë përfundimi tjetër përveç dëbimit sistematik të detyruar. Një përfundim i tillë është vërtetuar edhe nga gjykimi i Sainoviq dhe të tjerëve me rastin e vërtetimit të pikës së aktakuzës ku ceket se "Forcat e RFJ-së dhe të Serbisë, në mënyrë sistematike, kanë dëbuar dhe zhvendosur me forcë qindra mijëra shqiptarë të Kosovës nga shtëpitë e tyre në mbarë krahinën e Kosovës. Për të lehtësuar këto dëbime dhe zhvendosje, forcat e RFJ-së dhe të Serbisë kanë krijuar qëllimisht një atmosferë frike dhe shtypjeje përmes përdorimit të forcës, kërcënimeve me forcë dhe akteve të dhunës".

Largimi i popullsisë shqiptarë nga Kosova kishte nisur që në fillim të viteve të 90-ta, si pasojë e masave të dhunshme, largimit nga puna dhe masave diskriminuese në edukim, shëndetësi dhe të drejtat e tjera themelore. Pastaj më fillimin e konfliktit të armatosur filloi dëbimi me dhunë nga shtëpitë e tyre dhe u intensifikua dukshëm pas fillimit të intervenimit të NATO-s në ish-Jugosllavi.

Sipas raportit të UNHCR, "Krizë e refugjatëve në Kosovë, një vlerësim i pavarur i gatishmërisë dhe reagimit emergjent të UNHCR-së", mbi 1 milion qytetar të Kosovës ishin dëbuar nga vendi dhe vetëm gjatë 9 javëve të para pas fillimit të intervenimit të NATO-s më shumë se 860.000 qytetar ishin strehuar në shtetet e rajonit. Nga të cilët 444.600 u strehuan në Shqipëri, 344.500 në Maqedoni dhe 69,900 në Malin e Zi.

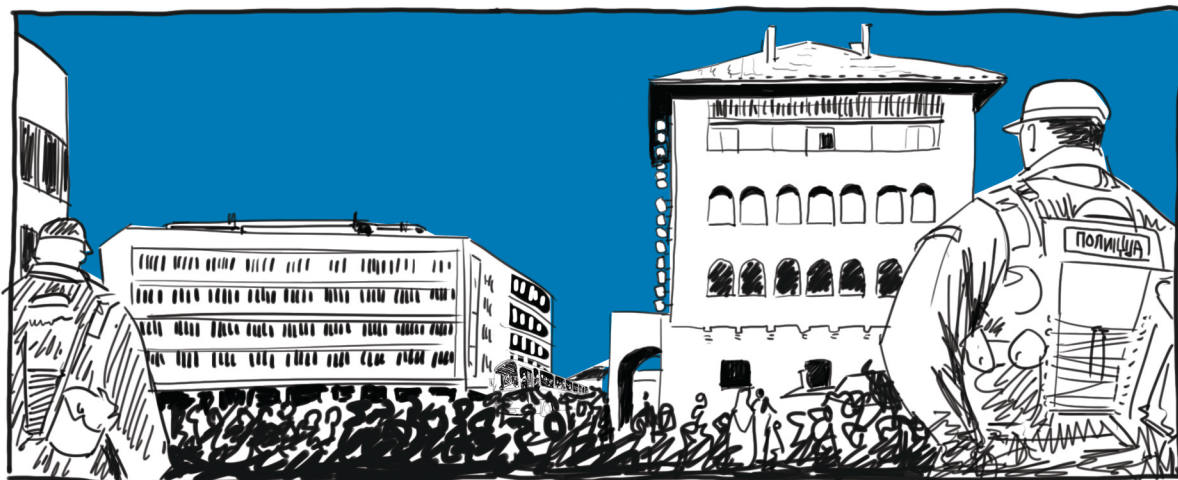
Gjatë kësaj periudhe, dëbimi arriti në atë nivel sa që forcat e armatosura serbe shkonin shtëpi më shtëpi në vendbanimet e ndryshme dhe dëbonin më dhunë banorët nga shtëpitë e tyre duke i urdhëruar që të lëshonin Kosovën. Popullsia u urdhërua që të lëshoj Kosovën në drejtim të shteteve të ndryshme përmes pikave të ndryshme kufitare. Zakonisht popullsia e dëbuar u drejtua në kufijtë

me të afërt. Shumica e popullsisë nga gjysma perëndimore e Kosovës u drejtua në kufirin jugperëndimor me Shqipërinë ndërsa gjysma lindore u drejtua në kufirin juglindor për në Maqedoni. Në anën tjetër, banorët e Mitrovicës/Kosovska Mitrovica, Vushtrrisë/Vučitrn dhe zonave të tjera me popullsi shqiptare në veri të Kosovës u dërguan përgjithësisht në kufirin me Shqipërinë. Një pjesë e madhe e banorëve të Pejës/Pec dhe Istogut/Istok kaluan në Mal të Zi, ndërsa një numër i banorëve nga komunat më lindore të Kosovës hynë fillimisht në Serbinë jugore dhe pastaj kaluan kufirin për në Maqedoni. Por pati edhe zona të cilat u karakterizuan me largime me të vogla të popullsisë, si rajoni i Drenicës në Kosovën qendrore nga i cili pak banorë u larguan nga Kosova, përveç banorëve të dëbuar nga qyteti i Glogocit/Glogovac në fillim të Majit 1999.

Shumica e popullsisë u largua përmes mjeteve të tyre të transportit si me vetura, traktor apo qerre por edhe në këmbë. Por një numër relativisht i madh u larguan edhe përmes transportit të organizuar nga forcat serbe duke bërë grumbullimin e popullsisë në pika të caktuara dhe pastaj përmes autobusëve dhe mjeteve ushtarake të transportit bënë transportin e popullsisë deri në kufijtë e caktuar. Pastrimi etnik i Qytetit të Pejës/Pec gjatë ditëve 24-29 Mars 1999 është një shembull konkret i organizimit të transportit për dëbimin e popullsisë. Gjatë kësaj periudhe, banoret shqiptarë të të gjitha lagjeve të Pejës/Pec u detyruan të lëshojnë shtëpitë e tyre dhe të mbledhen në pikat grumbulluese në qendër të qytetit. Pastaj, policia serbe organizoi autobusë për të transportuar banoret drejt Prizrenit/Prizren dhe pastaj drejt Shqipërisë. Me 29 Mars, pothuajse të gjithë banorët shqiptarë ishin dëbuar me forcë nga qyteti i Pejës/Pec.

Siç u theksua edhe më lartë, kufiri më Shqipërinë ishte më i ngarkuari me refugjatë të cilët po lëshonin territorin e Kosovës dhe shumica e qytetarëve të dëbuar nga shtëpitë e tyre, afër gjysmë milioni, kaluan në Shqipëri përmes pikës kufitare në Vërmicë/Vermica. Vetëm gjatë ditëve 27-29 Mars 1999, rreth 64.000 refugjatë kaluan në Shqipëri përmes kësaj pike kufitare duke arritur deri në 28.000 refugjatë në baza ditore. Ndërsa kolona e refugjatëve në shumë raste arriti gjatësi deri në 15 km në pjesën kufitare të Kosovës.

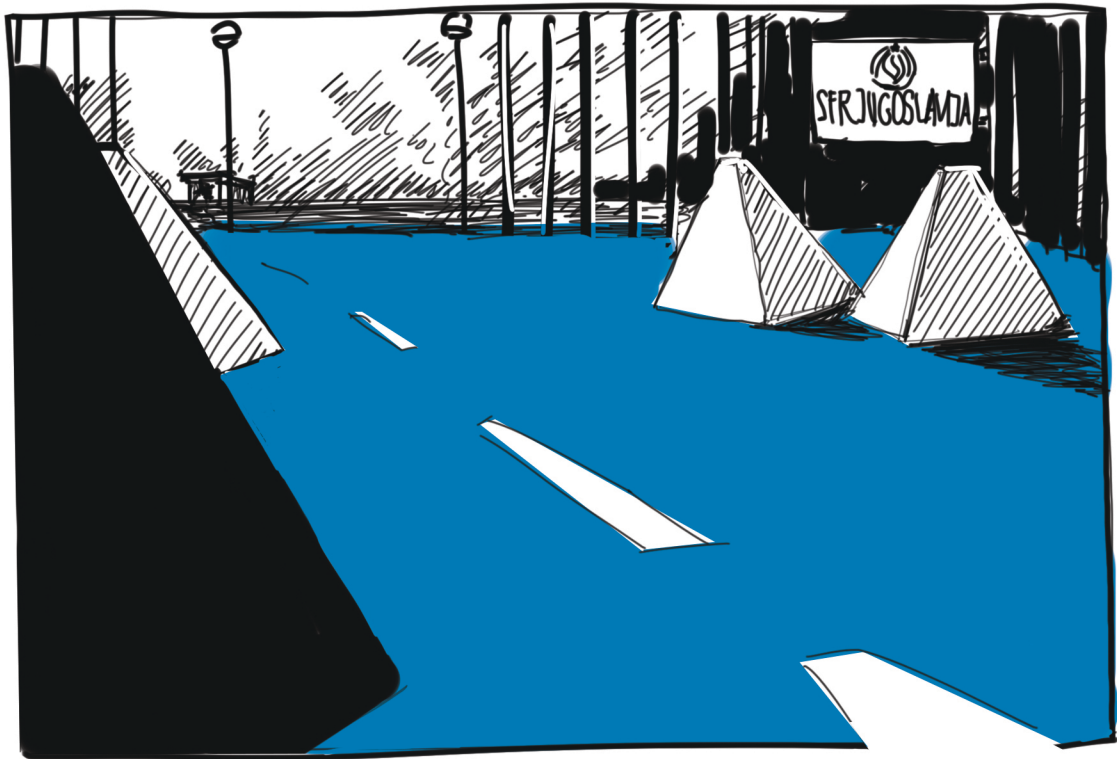
A blue-toned illustration depicting a scene of separation. A woman stands behind a barbed wire fence, holding a small child. Another person is visible on the other side of the fence, reaching out towards the child. The background shows rolling hills under a clear sky.

Një praktikë e tillë e konfiskimit të dokumenteve të identifikimit u përdor për të arritur qëllimin e zhveshjes së të dëbuarve nga shtetësia e ish RFJ-së dhe në këtë mënyrë moslejimin e kthimit të tyre në Kosovë pastaj. Kështu procedurat kufitare u përdoren si mjete plotësuese për pastrimin etnik të territorit të Kosovës. Konfiskimi i gjerë i dokumenteve të identitetit dhe targave të makinave nga policia serbe dhe rojet kufitare tregon gjithashtu natyrën sistematike të dëbimeve.

KUFIRI ME SHQIPËRINË ÇKA KA QENË?

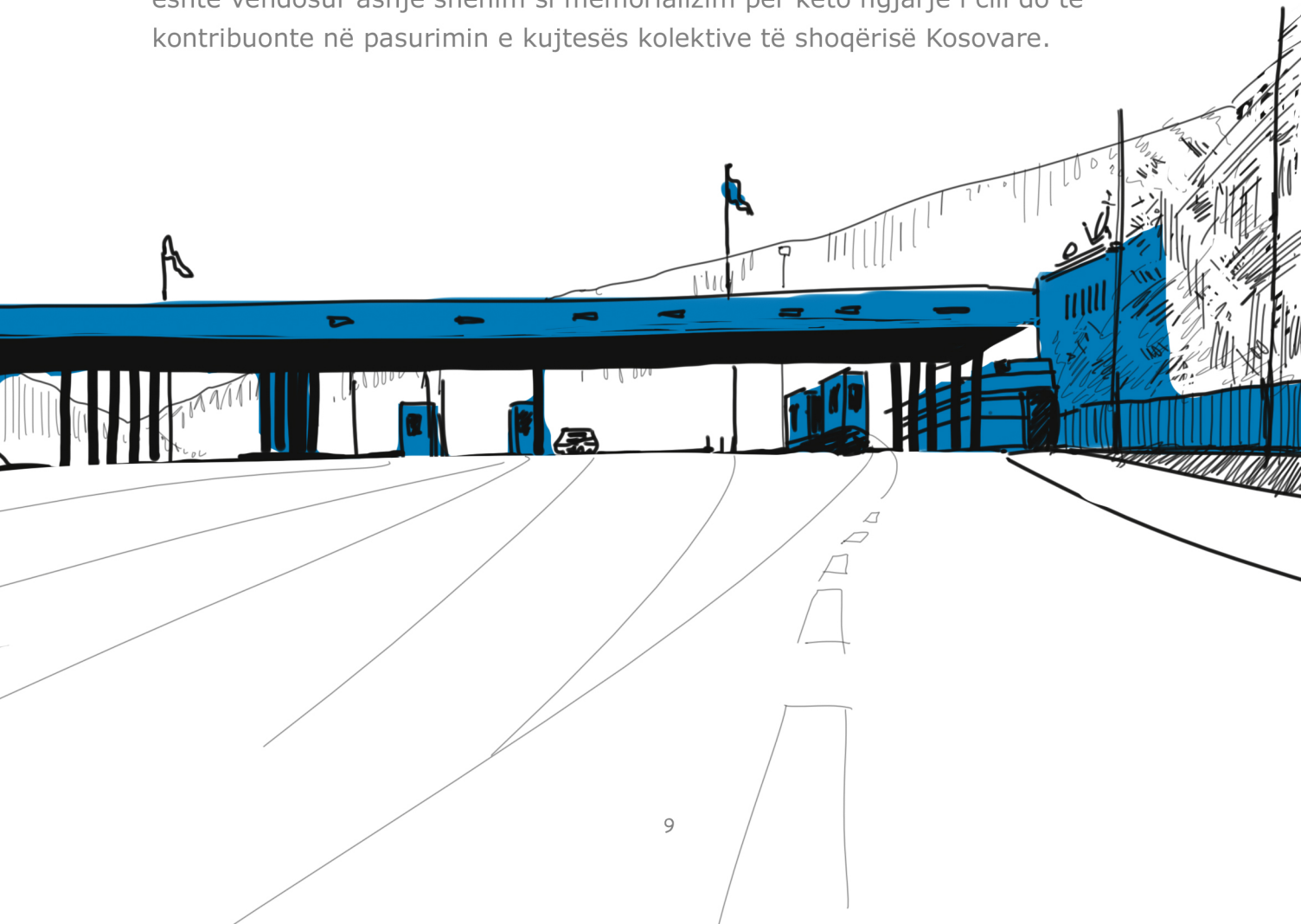
Pika Kufitare në Vërmicë/Vermica ka qenë një nga lidhjet kryesore që ka lidhur shtetin Shqiptar me Krahinën Socialiste Autonome të Kosovës të ish Jugosllavisë. Gjatë viteve 1945 – 1990 si pasojë e politikave të pushtetit komunist në Shqipëri kjo pikë kufitare ka qenë e mbyllur. E njëjta është hapur prapë në vitin 1991 pas rënies së pushtetit komunist në Shqipëri.

KUFIRI ME SHQIPËRINË ÇKA ËSHTË SOT?

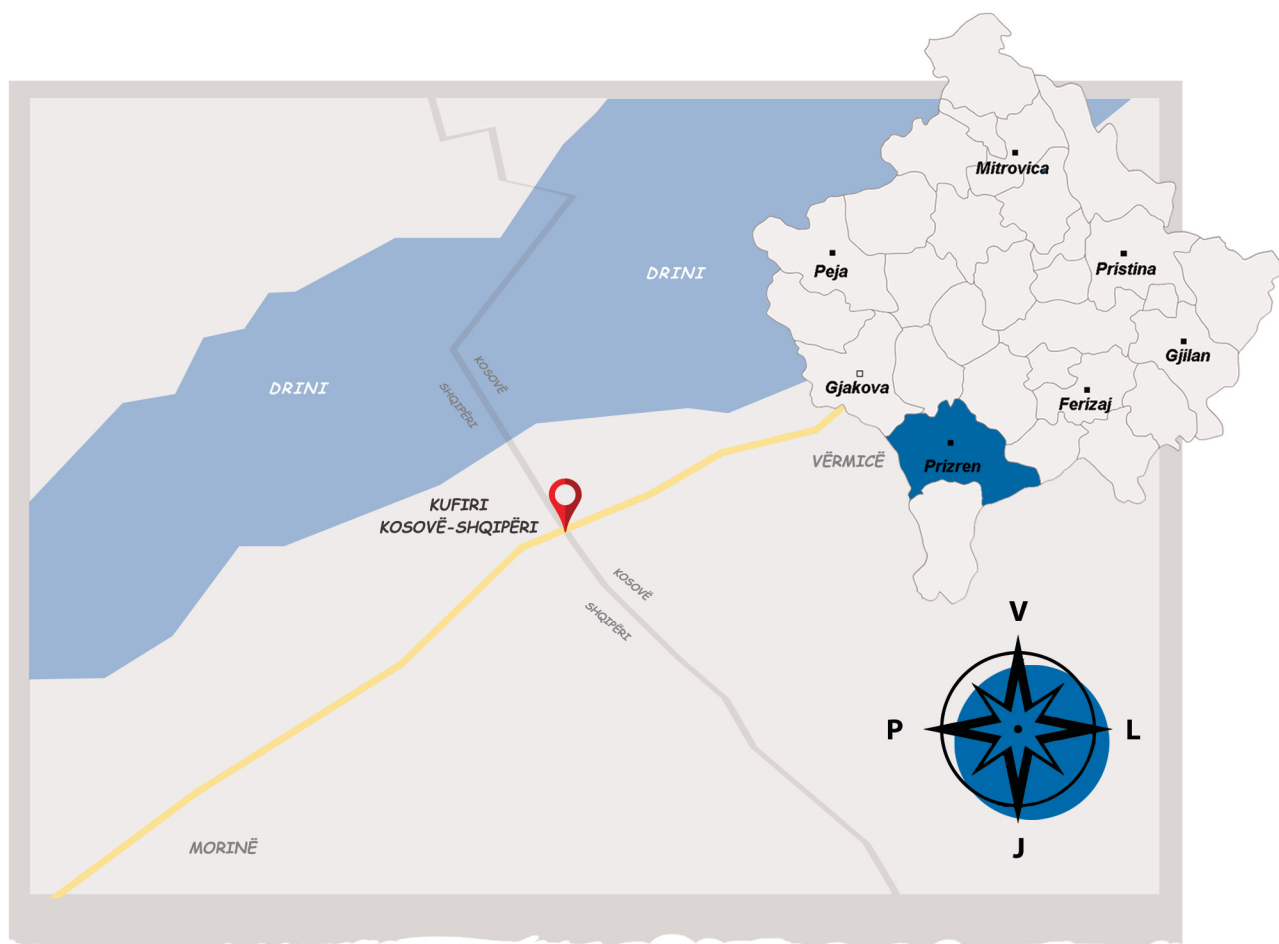
Pika kufitare në Vërmicë/Vermica është një ndër vendkalimet kufitare të zyrtarizuara ndërkombëtare të Kosovës dhe që shërben si lidhje ndërmjet Kosovës dhe Shqipërisë. Në këtë vendkalim kufitar kryhet qarkullimi i udhëtarëve, mallrave, mjeteve transportuese, veturave, si dhe zhdoganimi e kontrollimi i mallrave dhe i udhëtarëve. Vendkalimi kufitar në Vërmicë/Vermica me pozitën e vetë gjeografike është i vetmi vendkalim kufitar, që shërben për qarkullimin e mallrave komerciale dhe është pika me qarkullimin më të madh të qytetarëve, të cilët shkojnë apo vijnë nga Shqipëria.

Pavarësisht fakteve që përmes kësaj pike kufitare kaluan qindra mijëra refugjatë nga Kosova për në Shqipëri si pasojë e luftës në Kosovë dhe maltretimeve të shumta që të njëjtëve iu janë bërë në kufi, në këtë vend nuk është vendosur asnjë shënim si memorializim për këto ngjarje i cili do të kontribuonte në pasurimin e kujtesës kolektive të shoqërisë Kosovare.

KUFIRI ME SHQIPËRINË

HARTA

Fondi për të Drejtën Humanitare Kosovë
Fond za humanitarno pravo Kosovo
Humanitarian Law Center Kosovo